

Заканчэнне. Пачатак у нумары 21 на стар. 4.

З Масквою звязана жыццё і творчасць

БУДЗІНАС Яўген, рускі і беларускі пісьменнік-публіцыст, нарадзіўся ў Маскве 18 лютага 1944 г. Там жа выдаў свае першыя кнігі «Адзін практычны крок» (1983) і «Дом у сельскай мясцовасці» (1985).

БУЙЛО (Буйла) Канстанцыя, беларуская паэтка, асноўную частку жыццявага шляху пражывала ў Маскве. Нарадзілася ў Вільні 2 студзеня 1893 г. Першы яе зборнік вершаў, «Курганная кветка», рэдагаваў Янка Купала. У Першую сусветную вайну аказалася ў бежанстве. З 1923 г. пражывала ў Маскве, у завулку ЦІХВІНСКІМ (дом. 11, кв. 23), дзе бывалі Янка КУПАЛА і яго жонка Уладзіслава. Пасля незаконнага арышту яе мужа, Віталія Калечыца, працавала на заводзе «Аграном», потым у трэсце Саюзветлаб. У Маскве выйшлі з друку ў перакладзе з беларускай мовы зборнікі яе вершаў «Ля ляснога возера» (1958), «Раніца ў лесе» (1958), «Пішу табе» (1971). Памерла ў Маскве 4 чэрвеня 1986 г. Спачатку там жа і пахавана, але ў 1989 г. урна з яе прахам была перавезена ў в. Вішнева Мінскай вобл.

БУРСАЎ Іван, беларускі і рускі паэт і перакладчык, з 1965-га жыў у Маскве. Працаваў у выдавецтве «Молодая гвардия». Выдаў у Маскве зборнікі вершаў «Блізкія зоркі» (1960), «Прыгарашняя» (1970), «Серада» (1972), «Свята святла» (1976), «Кола» (1986) і інш.

БУР'ЯН Барыс, рускі і беларускі празаік і драматург, нарадзіўся ў Маскве 7 студзеня 1924 г. Аўтар рускіх апавесцей «Ля сіняй бухты» (1959), «Вальс Грыбаедава» (1960) і інш. Памёр у кастрычніку 2009 г.

БУТРАМЕЕЎ Уладзімір, рускі і беларускі празаік і драматург, у апошні час жыў у Маскве. Нарадзіўся 20 сакавіка 1953 года на Магілёўшчыне. У 1985 — 1987 і 1989 — 1991 гг. вучыўся ў Маскве на Вышэйшых двухгадовых курсах сцэнарыстаў і рэжысёраў і на Вышэйшых літаратурных курсах. У Маскве выдадзены яго апавесці і апавяданні «Любіць і верыць», «Зрух», раман «Карона Вялікага Княства». Апошніяе вядомае маскоўскае месца працы — каардынатар-рэдактар энцыклапедычнага праекта выдавецтва «Олма-Прэс».

ДРАКАХРУСТ Аляксандр, рускі паэт, нарадзіўся 7 лістапада 1923 г. у Маскве ў сям'і вайскоўца, якога потым скіравалі на службу ў Беларусь. Дзяцінства Аляксандра прайшло ў Магілёве і Бабруйску. З 1964 г. жыў у Мінску, дзе выйшла сем яго вершаваных зборнікаў. У Маскве выдадзены яго зборнік паэзіі «Мяняе час каравулы» (1961). Памёр 14 лістапада 2008 г.

ЗАРЫЦКІ Аляксей, беларускі паэт і перакладчык. Нарадзіўся 9 сакавіка 1911 года ў Хоцімску. Восенню 1931 г. пераехаў з Мінска ў Маскву, дзе працаваў электрамонтажнікам на аўтазаводзе. У 1932 г. паступіў на нямецкі факультэт Маскоўскага інстытута замежных моў, пасля яго заканчэння быў пакінуты там асістэнтам. Сябраваў з маладым Аляксандрам Твардоўскім.

Аляксандр Казак са сваёй кнігай «Элексір жыцця».

У вайну ўдзельнічаў у абароне Масквы. З 1946 г. у Мінску, дзе выдаў каля 10 зборнікаў вершаў, многа перакладных кніг. Памёр 29 кастрычніка 1987 г.

КАВАЛЁЎ Дзмітрый, рускі і беларускі паэт і перакладчык, працяглы час жыў у Маскве. Нарадзіўся 4 чэрвеня 1915 г. у Ветцы на Гомельшчыне. На Палесі пачаў творчы шлях. Пасля заканчэння ў 1957 г. Вышэйшых літаратурных курсаў пры Літаратурным інстытуце імя А. М. Горкага застаўся ў Маскве, працаваў у выдавецтве «Молодая гвардия». Жыў на вуліцы БЕГАВАЯ. Выдаў каля 20 кніг паэзіі, з іх два зборнікі выбранай лірыкі: «Гады» (М., 1971) і «Мой час» (1977). Памёр 5 сакавіка 1977 г., пахаваны на Ваганькаўскіх могілках.

КАГАНЕЦ (Кастравіцкі) Карусь, беларускі празаік, у 1885 г. паступіў у Маскоўскае вучылішча жывапісу, лепкі і дойлідства, але з-за адсутнасці сродкаў не скончыў яго. К. Каганец нарадзіўся 29 студзеня 1868 г. у Табольску ў сям'і ссыльнага ўдзельніка паўстання 1863 г. Яго блізім сваяком быў французскі паэт-мадэрніст Гіём Аполінер (Кастравіцкі). Творчыя гады беларускага пісьменніка прайшлі ў в. Прымагілле ля Койданава, дзе ён 25 мая 1918 г. памёр і пахаваны.

КАЖАДУБ Аляксандр (Аляксандр), рускі і беларускі празаік, з 1985 г. стала пражывае ў Маскве. Нарадзіўся 29 верасня 1952 г. у Ганцавічах Брэскай вобл. У 1983 — 1985 гг. вучыўся на Вышэйшых літаратурных курсах у Маскве. У 1989 г. там жа выйшла яго першая маскоўская кніжка — апавесці і апавяданні «Высока сонейка, высока» (1989). Рэдагуе штомесячную беларускую старонку «Лад» у «Літаратурнай газете», перакладае з беларускай мовы.

КАЗАКОЎ Валеры, рускі і беларускі празаік, паэт, публіцыст, дзяржаўны дзеяч, пражывае і працуе ў Маскве, узначальвае Федэрацыю грамадска-культурных аўтаномій «Беларусы Расіі». Нарадзіўся ў кастрычніку 1952 г. на станцыі Рэста Магілёўскай вобл. У Маскве закончыў Вышэйшае ваенна-палітычнае вучылішча, Літаратурны інстытут імя А. М. Горкага. Кандыдат сацыялагічных навук. З'яўляецца дзейным дзяржаўным дарадцам Расійскай Федэрацыі, сакратаром Праўлення Саюза пісьменнікаў Расіі, узнагароджаны яго Вялікай літаратурнай прэміяй. Аўтар паэтычнага зборніка «Філасофія гука», кніг публіцыстыкі і прозы «Разбітае лустэрка Карабаха», «Асфальт і цені», «Самаразбурэнне», «Запіскі каланіяльнага чыноўніка», «Сон у бяссонніцу», рамана «Халопы». У 2008 г. у Мінску выйшла першая беларуская кніжка В. Казакова «Цень гобліна». Уваходзіць у шэраг грамадскіх арганізацый Беларусі.

КАНЭ Юлія, беларуская і ізраільская пісьменніца і журналістка, нарадзілася 21 жніўня 1931 г. у Маскве ў сям'і інжынера. Летам 1941 года пераехала з бацькамі ў Мінск. У 1954 г. закончыла аддзяленне журналістыкі БДУ. Аўтар манаграфіі «Янка Брыль» (1964). Удава літаратуразнаўца Рыгора Бярозкіна. У апошнія гады жыла ў Ізраілі.

КАРАТКЕВІЧ Уладзімір, беларускі паэт, празаік, драматург, публіцыст, перакладчык, кінасцэнарыст, у 1958 — 1962 гг. знаходзіўся ў Маскве, дзе закончыў Вышэйшыя літаратурныя і сцэнарныя курсы. Нарадзіўся 26 лістапада 1930 г. у Оршы. Закончыў Кіеўскі ўніверсітэт, пасля чаго настаўнічаў у Тарашчы на Украіне і ў Оршы. Знаходзячыся ў Маскве, дзякуючы знаёмству з выкладчыцай курсаў мастацтва-

знаўцай Нінай Молевой, грунтоўна пазнаёміўся з рускай культурай, прысвяціў яе помнікам нямала вершаў, сам пачаў пісаць на рускай мове. Усё гэта апісаў у рамане «Нельга забыць» («Леаніды не вернуцца на зямлю»), дзе Н. Молева выведзена ў вобразе Горавай. Потым, жыўчы ў Мінску, У. Караткевіч часта наведваў Маскву з рознай нагоды. Памёр 25 ліпеня 1984 г. Вядучыя творы пісьменніка перакладзены на рускую мову (пераважна жыхаркай Масквы Валянцінай ШЧАДРЫНОЙ), неаднаразова выдаваліся ў Маскве.

КАЎКА Аляксей, беларускі і рускі літаратуразнавец, жыў у Маскве. Нарадзіўся 20 верасня 1937 г. у вёсцы Равіцкі Бор (цяпер Машчаліна) Чэрвеньскага раёна Мінскай вобл. Вучыўся ў БДУ, Акадэміі грамадскіх навук. Расійскі дыпламат у Варшаве. У 1988 г. узначаліў Маскоўскае таварыства беларускай культуры імя Францыска Скарыны. Доктар філалагічных навук, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута сусветнай літаратуры імя А. М. Горкага РАН, аўтар некалькіх манаграфій па гісторыі беларускай літаратуры, выдавец штогодніка «Скарыніч».

КІСЛІК Навум, рускі і беларускі паэт, перакладчык, журналіст, нарадзіўся ў Маскве 26 кастрычніка 1925 г. у сям'і рабочага. У 1946 г. паступіў на філалагічны факультэт БДУ. Пасля яго заканчэння працаваў у газеце «Літаратура і мастацтва», іншых выданнях. Зборнікі паэзіі Н. Кісліка «Успаміны пра вакзалы» (1976), «Зімовае святло» (1985) выдадзены ў Маскве. Памёр 27 снежня 1998 г.

КОЛАС Якуб (Міцкевіч Канстанцін), адзін са стваральнікаў сучаснай беларускай літаратуры і беларускай мовы, двойчы лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР, народны паэт Беларусі, акадэмік АН Беларусі, заслужаны дзеяч Беларусі, неаднаразова наведваў Маскву і пражываў там працяглы час. Нарадзіўся 22 кастрычніка 1882 г. у засценку Акінчыцы на Стаўбцоўшчыне. Пасля заканчэння Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі, дзе ён пазнаёміўся з рускай класічнай літаратурай, настаўнічаў у Беларусі.

Як паведаміў М. Лужаніну Я. Колас, упершыню ён пражываў у Маскве ў верасні-снежні 1915 г., калі служыў у 55 запасным пяхотным батальёне ў раёне Замаскварэчча. 26 студзеня 1927 г. быў выбраны правадзейным членам Таварыства аматараў расійскай славістыцы пры Маскоўскім універсітэце (таварыства дзейнічала ў 1811 — 1930-х гг.). 20 кастрычніка 1936 г. прысутнічаў у Маскоўскім доме пісьменніка на ўрачыстым вечары, прысвечаным 30-годдзю яго творчай дзейнасці; з дакладам выступіў Аляксей Суркоў, юбіляра віталі Дзям'ян Бедны, Янка КУПАЛА, Абуль-касім Лахуці. 25 лістапада — 5 снежня 1936 г. разам з Я. Купалам з'яўляўся дэлегатом Надзвычайнага VIII з'езда Саветаў СССР, на якім была прынятая новая Канстытуцыя СССР. 29 студзеня — 8 лютага 1939 г.

удзельнічаў разам з Я. Купалам, П. Броўкам, К. Крапівай, З. Бядулем, А. Куляшовым, П. Глебкам і інш. у маскоўскіх вечарах беларускай культуры ў сувязі з 20-годдзем БССР: 29 студзеня — у клубе пісьменнікаў, 30 — у клубе МДУ, 31 — у Палацы культуры аўтазавода, 1 лютага — у Політэхнічным музеі, 2 — у рэдакцыі «Правды», 3-га адбылася сустрэча з артыстамі Малога тэатра. У чэрвені 1940 г. Я. Колас разам з Я. Купалам удзельнічаў у Дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве: 13 чэрвеня адбылася нарада Праўлення ССП СССР, 16 — сустрэча на сельгасвыстаўцы, дзе Я. Колас чытаў свае вершы, 17 — прыём у Крамлі, 18 — сустрэча ў Цэнтральным парку культуры і адпачынку імя А. М. Горкага.

У час Вялікай Айчыннай вайны Я. Колас часта прыязджаў у Маскву з Падмаскоўя, Ташкента, а потым і з Мінска. Так, 9 лютага — 4 сакавіка 1942 г. ён жыў у гасцініцы «Масква» (пакой 1049), з 21 сакавіка да 6 красавіка (да звароту ў Ташкент) — у тым жа нумары разам з Кандратам Крапівай. У лютым і маі 1943 г. прыязджаў, каб удзельнічаць у рабоце пленума ССП СССР, Камітэта па Сталінскіх прэміях, зноў жыў у той жа гасцініцы. 17 студзеня 1945 г. слухаў у Вялікім тэатры оперу «Іван Сусанін». 11 лютага 1945 г. у гасцініцы «Якар» сустракаўся з геалагам Г. Гарэцкім.

У пасляваенныя гады Я. Колас часта выязджаў у Маскву па дзяржаўных і грамадскіх справах, удзельнічаў у сесіях Вярхоўнага Савета СССР і пленумах ССП СССР, жыў пераважна ў гасцініцы «Масква» (лістапад 1945 г. — у нумары 918, верасень 1946 г. — у нумары 317), радзей — у «Метраполі». 24 кастрычніка 1946 г. у Маскоўскім клубе пісьменнікаў адбыўся вечар, прысвечаны 40-годдзю яго творчай дзейнасці; Я. Колас чытаў на ім урыўкі з паэмы «Рыбакова хата», 23 студзеня 1949 г. у складзе дэлегацыі (К. Крапіва, П. Броўка, А. Куляшоў, М. Танк, П. Глебка, М. Лужанін, Я. Брыль, І. Шамякін, І. Мележ і інш.) выехаў з Мінска ў Маскву на Дэкаду беларускай літаратуры. 25 студзеня ў Цэнтральным доме літаратара адбылося яе ўрачыстае адкрыццё. Уступнае слова сказаў Аляксандр Фадзееў, а Я. Колас чытаў свае вершы. 29-га выступіў з чытаннем іх у Акадэміі грамадскіх навук. Потым, знаходзячыся ў гасцініцы «Масква», захварэў на запаленне лёгкіх.

У Маскве ў розныя гады жылі і працавалі, вучыліся беларускія пісьменнікі Аляксандр Адамовіч, Галіна Булыка, Леанід Галубовіч, Іван Пяшко, Аляксандр Рыбак, Людміла Рублёўская, Аляксандр Савіцкі, Віктар Шніп і інш.

У рускай літаратуры працавалі (шмат хто з іх працягвае працаваць і зараз) пісьменнікі — ураджэнцы Беларусі: Алена Аксельрод, Генрых Баравік, Эма Выгодская, Леанід Піньскі, Пётр Кошаль, Якаў Кумок, Анатоль Левандоўскі, Анатоль Машкоўскі, Мікалай Чаркашын і інш.

Адам МАЛЬДЗІС,
Аляксандр КАРЛЮКЕВІЧ